

پا به پای اهل قلم / روزی برای ستایش اهل قلم

روز قلم در سال 81 با پیشنهاد انجمن قلم ایران و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به ثبت می رسد و از آن سال به بعد یعنی روز چهاردهم تیر هر سال در تقویم رسمی به نام روز قلم نامگذاری شده است.

روز قلم در سال 81 با پیشنهاد انجمن قلم ایران و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به ثبت می رسد و از آن سال به بعد یعنی روز چهاردهم تیر هر سال در تقویم رسمی به نام روز قلم نامگذاری شده است. ناگفته نماند جایگاه، منزلت، قداست و حرمت قلم در بین ما مسلمانان قداست داشته به طوریکه خداوند در آیه و [zwnj&ای](#) به طور مستقیم به این مسئله پرداخته است.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، "ن و القلم و ما یسطرون" قسم به قلم و آن چه بدان می [zwnj&نویسند](#)، از این آیه قرآن کریم دریافت می [zwnj&شود](#)، حرمت و قداست قلم در طول تاریخ گذشته و امروزه در باور و اندیشه ما مسلمانان جایگاه ویژه [zwnj&ای](#) دارد و برای خبرنگاران، روزنامه [zwnj&نگاران](#) و اهل قلم افتخار بس گرانبها و بزرگی است، که خداوند متعال در عظمت و شأن قلم، سوره [zwnj&ای](#) به آن اختصاص داده و به قلم آنان سوگند یاد کرده است.

روزی برای ستایش اهل قلم

در هر صورت روز قلم بهانه خوبی است تا اینکه در عصر ارتباطات امروز به جایگاه [zwnj&قلم](#) و رسالت و وظیفه اهل قلم و در رأس آنها به رسالت سنگین اصحاب رسانه و اخلاق حرفه [zwnj&ای](#) اهل قلم در عصر پرآشوب فضای مجازی و فناوری [zwnj&های](#) ارتباطی پردازیم.

بدون شک رسانه [zwnj&ها](#) و اهل قلمی که در این نوع رسانه [zwnj&ها](#) مشغول به فعالیت هستند، در حقیقت امانتدار مردم در دستیابی به اطلاعات هستند و باید این امانت را به خوبی ادا کنند. حق شهروندان در جامعه و در این میان در جامعه اسلامی بر رسانه [zwnj&ها](#) این است که از اخبار مفید، لازم و منطبق با مصالح جامعه برخوردار باشند.

بر این اساس، رسانه به عنوان واسطه بین مردم و واقعیت [zwnj&ها](#) و رویدادها باید آینه وفادار رخدادهای اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و... باشد. از این رو قرآن کریم در آیه 58 سوره نساء بر اهمیت این موضوع تاکید می [zwnj&کند](#)؛ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا، خداوند به شما دستور می [zwnj&دهد](#) که امانت [zwnj&ها](#) را به اهل آن بازگردانید. از این رو در نظام اخلاقی اسلام مردم و جامعه مورد احترامند و هیچ [zwnj&گاه](#) و به هیچ قیمتی نباید آبرو و حیثیت مردم وجه [zwnj&المصالحه](#) قرار گیرد.

ناگفته نماند؛ در عصر ارتباطات دهکده جهانی مک [zwnj&لوهان](#)، کسب اطلاعات موثق و قابل اطمینان در مورد وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و امنیتی جوامع بشری بسیار دشوار و در عین حال ضروری و حیاتی بوده که در این میان رسانه [zwnj&های](#) ارتباط جمعی با تولید و توزیع مطلوب اطلاعات، نقش حیاتی در بالا بردن آگاهی [zwnj&های](#) گوناگون و ضروری به عهده می [zwnj&گیرند](#) و جامعه را در نیل به تعالی و ترقی همه [zwnj&جانبه](#) یاری می [zwnj&کنند](#).

پا به پای اهل قلم

بدون تردید، نسل کنونی جامعه از ابتدای حیاتش با رسانه [zwnj&ها](#) بزرگ می [zwnj&شود](#). رسانه [zwnj&ها](#) به عنوان یکی از نهاد [zwnj&های](#) اجتماعی کارکردهای متفاوتی همچون انتقال ارزش [zwnj&ها](#) و میراث فرهنگی را برعهده دارند. دنیس [zwnj&مک](#) کوئیل در کتاب مقدمه [zwnj&ای](#) بر نظریه [zwnj&رسانه](#) [zwnj&های](#) جمعی، ارتباط جمعی را فرآیند جامعه [zwnj&گستر](#) و رسانه [zwnj&ها](#) را میانجی روابط اجتماعی می [zwnj&داند](#).

در این میان، هم اکنون فرهنگ [zwnj&سازی](#)، آموزش، اطلاع [zwnj&رسانی](#) و ایجاد مشارکت اجتماعی عمده [zwnj&ترین](#) نقش رسانه [zwnj&ها](#) بیان شده است و افزون بر نقش [zwnj&های](#) یاد شده برقراری ارتباط پویا و زنده با پیام [zwnj&گیران](#)، حفظ تنوع و تازگی در تولیدات فرهنگی، فکری، سیاسی، اجتماعی و عرضه اندیشه [zwnj&های](#) نوین از مهمترین نقش [zwnj&ها](#) و کارکردهای وسایل ارتباط جمعی نوین است که در صورت عدم رعایت آنها، جامعه باید بهای

به بیان روشن‌تر، رسانه‌ها به عنوان رکن چهارم، رسالت مهم و سنگین اطلاع‌رسانی و آگاهی‌دهی را در جامعه بر عهده دارند. نقد و نظارت، اطلاع‌رسانی صادقانه، شفاف، طرح و تبادل آراء و افکار از جمله وظایف اهل قلم است.

پله پله با اهل قلم

به همین لحاظ روشن ساختن افکار عمومی و بالا بردن سطح معلومات و دانش مردم، پیشبرد اهداف قانون اساسی تلاش برای نفی مرزبندی‌های کاذب و تفرقه‌انگیز، مبارزه با مظاهر فرهنگ استعماری (اسراف، تبذیر، لغو، تجمل‌پرستی، اشاعه فحشا و ...)، ترویج، تبلیغ فرهنگ اصیل اسلامی، گسترش فضایل اخلاقی و حفظ و تحکیم سیاست نه شرقی - نه غربی از جمله رسالت رسانه‌ها و به ویژه مطبوعات در کشورمان بیان شده است.

حال در این زمینه باید بررسی کنیم، من روزنامه نگار، شما خبرنگار، نویسنده، وبلاگ‌نویس، اهل قلم و در کل اصحاب رسانه چقدر به انجام وظایف و رسالتی که بر دوشمان گذاشته شده است، صادق بودیم.

به این ترتیب، احترام به حیثیت شخصی و حریم خصوصی افراد، توجه به صحت منشاء و منبع خبر، دقت به زمان دقیق انتشار اخبار و گزارش‌ها، خودداری از توهین، تهمت و افترا نسبت به اشخاص، احترام به اصول دینی و معتقدات مذهبی، آداب و سنن قومی و ملی، مبانی اخلاق حسنه و عفت عمومی، کوشش در راه حفظ صلح و آرامش بین‌المللی و همزیستی مسالمت‌آمیز ملت‌ها، حفظ اسرار حرفه‌ای، پرهیز از هرگونه گرایش به تبعیض جنسیتی، نژادی، عقیدتی و قومی، احترام به استقلال و حاکمیت ملی، نظم و امنیت عمومی همچنین آسایش، سلامت و آرامش روانی جامعه و دفاع از منافع و مصالح همگانی و حراست نهادهای قانونی حکومت مردمی، حمایت خاص از حقوق زنان، کودکان و نوجوانان و جلب کمک به سالمندان و بیماران، حفظ وحدت و یکپارچگی، خودداری از تضعیف نظام‌ها، تقویت فرهنگ عمومی و بصیرت مردم، پایبندی به قانون و توجه به خط قرمزها، انعکاس آرمان‌های ملت، حرکت در مسیر انقلاب، گسترش تعالیم اسلامی و تبیین خدمات جمهوری اسلامی از جمله وظایف مهم اصحاب رسانه‌ها محسوب می‌شوند.

به طور کلی می‌توان گفت؛ احساس مسئولیت اجتماعی، انتقاد صحیح و سازنده، دقت در انتخاب تیر، پرهیز از نوشته‌های اختلاف‌انگیز و حفظ آرامش جامعه، پرهیز از شایعه‌پراکنی، رعایت تقوای الهی، معرفی اسلام واقعی، صداقت و واقع‌نمایی، خبر برای همه، رعایت عدالت، حرکت در مسیرخواست ملت، خدمت به مستضعفان، تربیت انسان‌ها، شجاع برای دفاع از آزادی و استقلال کشور، برچیدن مراکز فحشا، اطلاع‌رسانی صادقانه و شفاف، انتقاد اصلاحی، انصاف و سودمندی از دیگر ویژگی‌ها، اخلاقی اصحاب رسانه است.

جای خالی آموزش و رعایت اخلاق حرفه‌ای

بنابراین، رسانه‌ها به عنوان یک دانشگاه و مدرسه سیار، نقش بنگاه هدایتی مردم را بر عهده دارند. رسانه‌ها مربی جامعه به شمار می‌روند و باید هدایتگر مردم باشند. کسی که قلم به دست می‌گیرد، باید تقوا، صداقت، عفاف و انصاف نسبت به دیگران را سرلوحه فعالیت‌های خویش قرار دهد.

گاه بر اثر رعایت نکردن عواملی چون صداقت نداشتن در فرآیند انتشار خبر، تناقض‌گویی، مبالغه و اغراق در فرآیند انتشار خبر، تحریف خبر، سانسور خبر، موثق نبودن خبر، عینی و واقعی نبودن خبر، بی‌طرف نبودن در انتشار اخبار و جذابیت نداشتن در خبررسانی؛ مردم نمی‌توانند به خبر رسانه‌ها اعتماد کنند.

به سخن دیگر، در نوشتن و انتقادها باید عدالت را رعایت کرد. این همان دستور قرآن است. لَا تَبْشِرُوا بِاللَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ. پس مژده به بندگان من، کسانی که سخن‌ها را می‌شنوند و سپس نیکوترین آن را انتخاب می‌کنند.

باید در نظر داشت که انتقاد، مخالفت، بیان عقاید، باید به دور از هتک حرمت‌ها، اهانت‌ها،

فحاشی و دشنام باشد. نقد و انتقادهای نباید به دعوا، اختلاف و کشمکش منتهی شود. نقد منصفانه و نقدپذیری متواضعانه هر دو لازم است اما نقد و انتقادهای باید در چارچوب اصول قانون اساسی، رهنمودهای امام (ره)، مقام معظم رهبری، انقلاب، اسلام و سیاست و نهادهای کلی نظام باشد که در قانون اساسی معین شده است.

در این باره، زیرسؤال بردن اصل مشروعیت نظام، فاش کردن اسرار کشور و انتشار اسناد و مسائل مجرمانه، تهمت و افترا به اشخاص، بزرگ و کوچک؛ نمایشی مشکلات، ایجاد اختلاف بین و قوا، انتشار اخبار دروغ، ناامید کردن مردم نسبت به آینده خود، ضدیت با شاخصهای اساسی جمهوری اسلامی، اشاعه و فحشا، تهمت و زدن، بدگویی کردن، افشاگری و انتساب اخبار و عقاید و تألیفات دیگران به خود، سخن و پراکنی علیه دیگران، سیاه و نمایشی کردن، اهانت به مقامات و مسئولان ارشد کشور، درشت کردن و برجسته کردن ضعف و تحریف حقیقت به عنوان چالشی فرآروی اهل رسانه تلقی می شود.

اهل قلم؛ چشم و چراغ جامعه

این در حالی است که بارها در مطبوعات، خبرگزاری و پایگاههای خبری، ... مشاهده می کنیم که برخی رسانه و مطالب و موضوعاتی را انعکاس و پوشش می دهند که بعداً تکذیب می شوند. در هر حال انتظار می رود رسانه با احساس مسئولیت بیشتر، ضمن رعایت این خط قرمزها، فضای امید، نشاط، برادری و دوستی را در جامعه فراهم کنند.

بنابراین، نباید فراموش کرد که در عصر انفجار اطلاعات، دنیای ماشینی و بی ثباتی که ما زندگی می کنیم، یک خبر نادرست، دروغ و شایعه می تواند اغتشاش و اختلاف های اجتماعی را برانگیزد یا تشدید کند. به ویژه خبرهای نادرست یا تحریف شده ای که دارای خصوصیت جنجالی و هیجان انگیز هستند، می توانند آسیب و خسارت های زیادی را در عرصه های مختلف به کشور وارد آورند.

در نهایت اینکه، آینده حیات رسانه ها به کلام صادقانه، نگاه منصفانه و نقد مشفقانه استوار بوده و لازمه تحقق این منظور، پایبندی به ارزش های اخلاقی و میثاق حقوق حرفه ای است.

* نگارنده: موسی کاظم زاده